

Sygn. akt I A Ca 227/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 października 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący	:	SSA Jarosław Marek Kamiński
Sędziowie	:	SA Jadwiga Chojnowska (spr.) SO del. Bogusław Suter
Protokolant	:	Iwona Aldona Zakrzewska

po rozpoznaniu w dniu 10 października 2014 r. w Białymstoku

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) **Spółki z o.o. w B.**

przeciwko (...) **Spółce z o.o. w S.**

o zapłatę

na skutek apelacji **powódki**

od wyroku Sądu Okręgowego w Olsztynie

z dnia 17 października 2013 r. sygn. akt V GC 157/13

I. **oddala apelację;**

II. **zasądza od powódki na rzecz pozwanej kwotę 2.700 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.**

UZASADNIENIE

(...) spółka z o.o. w B. wniosła o zasądzenie od (...) spółki z o.o. w S. kwoty 164.092,07 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 15 stycznia 2011 r. oraz kosztami postępowania nakazowego. W uzasadnieniu wskazała, że pozwana była dłużniczką (...) w B. z tytułu „przyjęcia 389,86 ton mialu węglowego”. Cesją z dnia 25 lipca 2012 r. (...) przełała na powódkę wierzytelność pozwanej w kwocie dochodzonej pozwem. Powódka poinformowała pozwaną o cesji i wezwała do zapłaty kwoty wskazanej w pozwie. Na poparcie swoich twierdzeń powódka przedłożyła fakturę nr (...), wystawioną przez firmę (...) z nazwą towaru (miał węglowy), dostawcą ilości i wartości towaru oraz dokument prywatny w postaci zestawienia przyjęcia towaru od firmy (...), wskazujący na przyjęcie w okresie od 6 do 20 stycznia 2010 r. 389,23 ton bliżej nieokreślonego towaru.

(...) spółka z o.o. w S. wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powódki na jej rzecz kosztów procesu. W uzasadnieniu podnosiła, iż nie zawierała żadnej transakcji gospodarczej z (...) w B., która uzasadniałaby nie tylko wystawienie dokumentu księgowego w postaci faktury VAT, ale także następczo zaistnienie wierzytelności mogącej być przedmiotem przelewu na rzecz jakiegokolwiek podmiotu. Ponadto kwestionowała załączony do pozwu dokument nazwany (...), który zawierał szereg błędów, między innymi nie posiadał numeru oraz miał poprawianą datę wystawienia z „31.12.2011” na „31.12.2010”. Zaprzeczyła, aby kupowała od (...)w B. miał węglowy podnosząc, że to ona sprzedała (...) spółce z o.o. w P. od maja i czerwca 2009 r. łącznie 5.998,08 ton węgla, który trafił do różnych podmiotów, w tym również do spółki (...) w łącznej wysokości 2684,42 ton. Spółka (...) nie uiściła względem niej żadnych należności z tytułu sprzedaży. W związku z tym w dniu 5 stycznia 2010 r. doszło do zawarcia porozumienia, w którym strony ustaliły, że pozwana posiada wobec spółki (...) wierzytelność na kwotę 2.081.590,45 zł oraz strony dopuszczają możliwość spłaty wierzytelności bezpośrednio przez dłużników spółki (...) przez przeniesienie na pozwaną własności towaru. W dniu 28 lipca 2009 r. została zawarta pomiędzy pozwaną a spółką (...) umowa przelewu wierzytelności, zaś zamiarem stron była cesja wierzytelności w kwocie 1.336.537,35 zł wraz z odsetkami. Pozwana wstąpiła na tej podstawie w prawa wierzyciela w stosunku do (...) w B.. W grudniu 2009 r. reprezentantka pozwanej, S. Ż., udała się na spotkanie z pełnomocnikiem (...) w B. - H. P., na którym ustalono, iż w ramach nabytej przez pozwaną od spółki (...) wierzytelności pozwana przejmie od tejże spółki miał węglowy w ustalonej ilości. W styczniu 2010 r. pozwana odebrała od (...)389,23 ton miału węglowego o wartości 114.223,44 zł.

Wyrokiem z dnia 17 października 2013 r. Sąd Okręgowy w Olsztynie oddalił powództwo oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanej kwotę 3.617 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd, oceniając zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, uznał powództwo za niezasadne.

Na wstępie wskazał, że powództwo zostało wytoczone w dniu 27 grudnia 2011 r., co oznacza, że proces był i jest prowadzony w reżimie postępowania odrębnego w sprawach gospodarczych. Stosownie do treści art. 479¹² k.p.c. powódka winna zatem podać wszystkie twierdzenia oraz dowody na ich poparcie pod rygorem utraty prawa powoływania ich w toku postępowania, chyba że wykaże, iż ich powołanie w pozwie nie było możliwe, albo potrzeba powołania powstała później. W tym przypadku dalsze twierdzenia i dowody powinny być powołane w terminie dwutygodniowym od dnia, kiedy powołanie ich stało się możliwe.

Zdaniem Sądu powódka nie określiła charakteru prawnego zobowiązania, którego dochodzi, ani też nie uzasadniła dokładnie swojego stanowiska w sprawie. Sąd zwrócił uwagę, że w życiu gospodarczym wymiana towaru może się odbyć na różnych podstawach prawnych, jak choćby sprzedaży, dostawy, zamiany, udzielenia pożyczki, zwrotu pożyczki, zwrotu po odstąpieniu od umowy. (...) spółka z o.o. w B. nie powoływała się na żadną z tych okoliczności, natomiast pozwana nie potwierdziła, aby była zobowiązana wobec powodowej spółki na podstawie jakiegokolwiek umowy. Przyznała jedynie fakt przyjęcia miału węglowego, ale to powódka zobowiązana była do jego wydania. Na powyższą okoliczność przedstawiła dokument prywatny zatytułowany umowa cesji, z której wynikało, że pozwana nabyła od firmy (...) spółka z o.o. wierzytelność w łącznej wysokości ok. 1,3 mln zł wobec firmy (...). Wydanie węgla nastąpiło za porozumieniem stron w ramach „spłaty” tego zadłużenia. Dokumentowi temu Sąd dał wiarę.

Wskazując na powyższe Sąd oddalił roszczenie powódki jako nieudowodnione w oparciu o art. 6 k.c. w zw. z art. 479¹² k.p.c.

Powyższy wyrok w całości zaskarżyła apelacją powódka, zarzucając:

1. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że powództwo zostało wytoczone 27 grudnia 2011 r., co miało istotny wpływ na wynik sprawy, poprzez zastosowanie rygoru art. 479¹² k.p.c., podczas gdy w rzeczywistości pozew w tej sprawie został wysłany przesyłką pocztową w dniu 27 grudnia 2012 r., skutkiem czego wymieniony przepis nie mógł być zastosowany w tej sprawie z powodu jego uchylenia z dniem 3 maja 2012 r.;

2. naruszenie przepisów postępowania:

- art. 479¹² k.p.c. poprzez jego zastosowanie w sprawie wszczętej po uchyleniu tego przepisu;

- art. 232 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. i art. 6 k.c. polegające na nieuwzględnieniu wniosków dowodowych powódki zawartych w piśmie z dnia 14 października 2013 r. złożonych w terminie 14 dni, licząc od daty otrzymania odpisu sprzeciwu od nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym (1 październik 2013 r.);

3. nieważność postępowania, polegającą na pozbawieniu strony powodowej możliwości obrony swoich praw, poprzez nierozpoznanie zarzutu nieskuteczności prawnej umowy zwanej cesją (powierniczą) z dnia 28 lipca 2009 r. i wniosku dowodowego powódki, w oparciu o nieistniejący w chwili orzekania przepis art. 479¹² k.p.c., przy jednoczesnym uznaniu roszczenia za nieudowodnione.

Wskazując na powyższe powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku oraz przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji z uwzględnieniem kosztów postępowania apelacyjnego.

Na rozprawie w dniu 23 lipca 2014 r. (...)w B. zgłosiła interwencję uboczną po stronie powodowej. Jako interes prawny wskazała okoliczność, że Sąd Okręgowy w motywach wyroku ustalił zakres stosunku łączącego interwenienta zarówno z powódką, jak i pozwaną, w sytuacji gdy nie brała udziału w tym postępowaniu. Przedstawiła zakres wzajemnych stosunków między stornami oraz spółką (...). Zgłosiła też wnioski dowodowe. Interwencja uboczna została podpisana przez pełnomocnika, który złożył odpis pełnomocnictwa podpisanego w dniu 21 lipca 2014 r. przez H. P., mieniącego się prezesem zarządu spółki. Aktualny, na datę udzielania pełnomocnictwa, odpis z KRS-u spółki (...) nie został złożony.

Pozwana złożyła opozycję przeciwko wstąpieniu do sprawy interwenienta ubocznego powołując się na brak skuteczności prawnej przelewu wierzytelności, a także brak interesu prawnego (przy założeniu skuteczności cesji) z uwagi na istnienie sporu między stronami, a nie interwenientem ubocznym.

Przed rozprawą wyznaczoną na dzień 10 października 2014 r. Sąd Apelacyjny z urzędu ustalił, że (...)w B. od dnia 24 kwietnia 2014 r. nie posiada organów, H. P. był uprawniony do reprezentacji spółki do dnia 23 kwietnia 2014 r. (k. 268 akt).

Sąd Apelacyjny, mając na uwadze motywy interwencji ubocznej odnoszące się do interesu prawnego w przystąpieniu do strony powodowej oraz uwzględniając argumenty przytoczone w piśmie procesowym pozwanej z dnia 4 sierpnia 2014 r. uwzględnił opozycję pozwanej przeciwko wstąpieniu do sprawy interwenienta ubocznego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Rozpoznając ponownie sprawę uznał apelację za niezaskługującą na uwzględnienie.

Procedowanie przed Sądem Okręgowym nie było dotknięte nieważnością. Wbrew sugestii skarżącej nie była ona pozbawiona możliwości obrony swoich praw. Sąd I instancji rozpoznał zarzut nieskuteczności prawnej umowy cesji powierniczej z dnia 28 lipca 2009 r. oceniając jej moc prawną odmiennie od oceny prezentowanej przez powódkę. Oddalenie wniosków dowodowych złożonych w piśmie procesowym z dnia 12 października 2013 r. nie może być uznane za pozbawienie strony powodowej obrony jej praw, niezależnie od tego, że oddalenie tych wniosków w pisemnym uzasadnieniu wyroku zostało błędnie umotywowane z odwołaniem się do nieobowiązującego w dacie wniesienia pozwu art. 479¹² k.p.c.

Przyznać rację należy skarżącej, że z uwagi na wniesienie pozwu w dniu 28 grudnia 2012 r. art. 479¹² k.p.c. nie mógł mieć w sprawie zastosowania.

Wskazać jednakże należy, że pozew w sprawie został wniesiony w postępowaniu nakazowym. Stwierdzono brak podstaw do wydania nakazu zapłaty w postępowaniu nakazowym, o czym powódka została poinformowana (k. 21 akt). Sąd wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym. W sprzeciwie od tego nakazu pozwana podniosła szereg okoliczności faktycznych czyniących - jej zdaniem - dochodzone powództwo bezpodstawnym i na poparcie swoich twierdzeń przedłożyła stosowne dokumenty, a także zawnioskowała przeprowadzenie jeszcze innych dowodów z dokumentów oraz źródeł osobowych. Przewodniczący wyznaczając rozprawę i zarządzając doręczenie odpisu sprzeciwu nie zobowiązywał strony powodowej do złożenia pisma przygotowawczego - art. 207 § 3 k.p.c., który miał w sprawie zastosowanie. Na rozprawie w dniu 17 października 2013 r. strona powodowa odniosła się do twierdzeń zawartych w sprzeciwie i wnioskuje o przeprowadzenie dowodu z dokumentów znajdujących się w aktach sprawy V GC 57/10 Sądu Rejonowego w Olsztynie celem wykazania nieskuteczności prawnej umowy cesji powierniczej z dnia 28 lipca 2009 r. Pismo procesowe ze zgłoszonym wnioskiem zostało zwrócone. Sąd Okręgowy przeprowadził dowody z dokumentów dołączonych do pozwu oraz sprzeciwu i w oparciu o te dokumenty rozstrzygał o zasadności roszczenia objętego pozvem.

Treść apelacji uprawnia do stwierdzenia, że stronie powodowej znane było orzeczenie wydane w sprawie V GNc 4193/09 Sądu Rejonowego w Olsztynie (k. 172 akt). Z uwagi na powołanie w piśmie procesowym (zwróconym przez Sąd I instancji) innej sygnatury akt (VGC 57/10 Sądu Rejonowego w Olsztynie) można domniemywać, że sprawa V GNc 4193/09 Sądu Rejonowego w Olsztynie została wniesiona do Sądu w 2009 r. (do akt sprawy, mimo powoływania się na wyrok oddalający powództwo o zapłatę, orzeczenie wydane w tej sprawie nie zostało złożone, także na etapie postępowania odwoławczego). Ma rację skarżąca twierząc, że strona pozwana nie odniosła się w żaden sposób do istnienia tego wyroku w sprzeciwie od nakazu zapłaty. Jednakże ta okoliczność sama przez się nie może dowodzić naruszenia przepisów wskazanych w apelacji, jak i nieprzywoływanego w niej art. 217 § 2 k.p.c., a przede wszystkim dowodzić zasadności roszczenia.

Niedopuszczenie dowodu z akt innej sprawy sądowej, w szczególności prawomocnego wyroku wydanego w przywoływanej sprawie, nie mogło - w ocenie Sądu Apelacyjnego - nic w sprawie zmienić. Z twierdzeń skarżącej wynika, że spółka (...) wystąpiła w 2009 r. z pozvem przeciwko (...) w B. o zapłatę kwoty 10.000 zł z określonej faktury, powołując się na umowę cesji wierzytelności. W przywoływanej sprawie miał zapaść wyrok oddalający powództwo (okoliczność niezaprzeczona przez pozwaną spółkę). W niniejszej sprawie z powództwem o zapłatę wystąpiła nie spółka (...), ale spółka (...), powołując się na umowę przelewu wierzytelności przysługującej spółce (...) względem spółki (...). Słusznie Sąd Okręgowy wskazał, że to na stronie powodowej ciążył obowiązek wskazania węzła prawnego, który zrodził dochodzoną wierzytelność. Takie twierdzenia nie zostały przedstawione w pozwie. Skarżąca nie przytoczyła faktów, które dowodziłyby, że doszło pomiędzy pozwaną a spółką (...) do transakcji gospodarczej uzasadniającej wystawienie faktury VAT. Przed sporządzeniem w dniu 25 lipca 2012 r. dokumentu nazwanego „spłata należności poprzez cesję” (k. 11 akt) spółce (...) znane było stanowisko w odniesieniu do faktury VAT (k. 105 akt - istnienie tego dokumentu nie zostało zaprzeczone przez powódkę). Przed wniesieniem pozwu strona pozwana ustosunkowała się także wobec powodowej spółki w odniesieniu do roszczenia wywodzonego z dołączonej do pozwu faktury (k. 110 akt - okoliczność nie zaprzeczona).

Do pozwu dołączono także dokument nazwany „zestawienie przyjęcia towaru od firmy (...)”. Nie ma on daty, ale z twierdzeń zawartych w sprzeciwie wynika, że w styczniu 2010 r. pozwana odebrała od spółki (...), 23 ton miazgu węglowego, zdaniem pozwanej, przedstawiającego wartość 114.223,44 zł.

Strona powodowa nie zaprzeczała, że (...) w B. z tytułu dostarczonego jej przez spółkę (...) miazgu węglowego była dłużnikiem tej spółki. Nie zaprzeczyła też miarodajności dokumentu dołączonego do sprzeciwu w postaci „porozumienia w przedmiocie spłaty wierzytelności”, sporządzonego w dniu 5 stycznia 2010 r. pomiędzy pozwaną a spółką (...), który to określał zasady spłaty wierzytelności przysługującej pozwanej względem spółki (...) z tytułu ceny sprzedaży miazgu węglowego na podstawie umowy z dnia 8 maja 2009 r. W § 3 ust. 2 tej umowy strony wskazały, że dopuszczają możliwość dokonania spłaty lub części wierzytelności „bezpośrednio przez dłużników NIko przez zapłatę (...) przysługujących N. należności lub przeniesienie na (...) własności towaru”. Do tego porozumienia

strona pozwana odwoływała się przede wszystkim podając podstawę przyjmowania towaru od spółki (...) w okresie od 6 stycznia 2010 r. do 20 stycznia 2010 r. (na umowę cesji wierzytelności powoływała się jedynie dodatkowo, wspierając argumentację o istnieniu podstaw do odebrania mialu węglowego w ilości 389,23 ton). Dokument w postaci „porozumienia w przedmiocie spłaty wierzytelności” z 5 stycznia 2010 r., z którego dowód przeprowadzono, w powiązaniu z niesporną okolicznością, że spółka (...) była dłużnikiem spółki (...) z tytułu dostarczenia mialu węglowego, pozwalał na postawienie tezy, iż spółka (...), wydając w okresie od 6 stycznia 2010 r. do 20 stycznia 2010 r. 389,23 ton mialu węglowego, nie świadczyła nienależnie, a przez to pozwana nie wzbogaciła się bezpodstawnie kosztem spółki (...) na kwotę dochodzoną pozwem (wartość mialu przez strony jest odmiennie oceniana).

Jedynie na marginesie wskazać należy, że zgodnie z art. 405 k.c. kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby nie było to możliwe, do zwrotu jej równowartości. Nie przedstawiono twierdzeń faktycznych, że ewentualny zwrot mialu nie jest możliwy. Nadto podnieść także należy, że w myśl art. 411 pkt 1 k.c. nie można żądać zwrotu świadczenia, jeżeli spełniający je wiedział, iż nie był do niego zobowiązany.

Kierując się powyższymi względami Sąd Apelacyjny, na mocy art. 385 k.p.c., orzekł jak w sentencji.

O kosztach procesu w instancji odwoławczej postanowił w oparciu o art. 98 k.p.c. (zasądzona kwota obejmuje koszty zastępstwa procesowego według stawki minimalnej).